

Casa memorială Iosif Keber din Târgu-Jiu

Daniela-Liliana Pătrașcu

Abstract

The study presents the life and activity of painter Iosif (Joseph) Keber from Târgu-Jiu. Nowadays, the Iosif Keber Memorial House holds a number of six thousand art volumes which lodges with the Christian Tell Gorj County Library. His Memorial House is a center of touristic attraction because architect Iulius Doppelreiter projected it ingeniously. The interior of the Memorial House was painted by Keber himself.

Keywords: *painter, art, Iosif (Joseph) Keber, architect, painting.*

Casa Iosif Keber este situată în municipiul Târgu-Jiu pe strada 11 iunie 1848, adăpostind Secția de Artă a Bibliotecii Județene Gorj „Christian Tell“ din Târgu-Jiu.

Strămoșii familiei Keber erau originari din Flandra, din orașul Trier, de lângă Luxemburg, care s-au refugiat în 1575, la Slazburg, apoi, în 1735, au emigrat în Transilvania¹, cu oprire pentru o perioadă scurtă de timp la Daia, stabilindu-se definitiv la Turnișor².

În anul 1844 s-a născut în localitatea Turnișor, bunicul lui Iosif Keber, unde a avut familie și a crescut doi copii, ducând o viață apăsătoare de grădinar³. Cei doi copii ai săi, Kais și Iosif au fost școliți, pentru Kais, bătrânul Koeber a amanetat casa și nu a mai putut să o răscumpere, iar pe Iosif l-a sfătuit să practice dulgheria în Ardealul Imperiului Austro-Ungar.

Bătrânul Koeber, rămas fără casă se mută la Târgu-Jiu, unde începea o nouă viață. Iosif, cel de-al doilea fiu al lui Koeber, și viitorul tată al pictorului Iosif Keber, rămânea la Turnișor, unde a făcut stagiul militar în cadrul armatei Austro-Ungare.

În anul 1896 Iosif Keber se căsătorește cu româncea Ana Stoica Simion, născută în 1877, din Sibiu, după care se stabilesc la Târgu-Jiu, unde obține cetățenie română.

Un an mai târziu, la 30 iulie 1897 avea să se nască, fiul lui Iosif Keber, ce va deveni pictor și se va semna Iosif Keber⁴. Copilăria și-a petrecut-o în Târgu-Jiu, cel care devenise orașul natal. Leagănul ce l-a crescut pe Keber a fost lunca Jiului, cu zăvoaiele, străjuită de dealuri și coline în părțile de răsărit și apus ale

¹ Ion Mocioi, *Iosif Keber*, Tipografia Târgu-Jiu, Târgu-Jiu, 1980, p. 10.

² *Ibidem*.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*; Idem, *Iosif Keber –Album*, Editura Drim Edit, Târgu-Jiu, 2003, p. 5.

soarelui⁵.

Între anii 1904-1905 Iosif Keber a urmat clasa I în învățământul particular, când elevul cunoaște picturile unui amator, ale sublocotenentul Nicodim. Locuiau în același imobil și, zilnic, în absența pictorului militar, cerea ordonanței acestuia să-l lase ca să-i vadă lucrările. Din acea perioadă, Keber și-a început activitatea în artă, lucrând numai de dragul culorilor și a formelor pictate.

Între anii 1905-1908 urma clasele II-IV la Școala Primară din Târgu-Jiu, condusă de Ștefan Bobancu.

Elev al Gimnaziului real „*Tudor Vladimirescu*“ din Târgu-Jiu între anii 1908-1912, a avut ca profesor pe Liviu Popa, artist, care preda desenul și la Școala de Ceramică unde era director. Acesta a fost un bun îndrumător pentru tânărul Keber.

După terminarea Gimnaziului real „*Tudor Vladimirescu*“ din Târgu-Jiu, Iosif Keber participă cu lucrări la Concursul Național de Desen de la Iași, unde obține medalia de aur, la vârsta de 15 ani⁶.

A urmat cursurile Școlii de Arte Frumoase din București, înscriindu-se în anul I, în 1912. Aici a avut ca profesori pe F. Storck și Artachino (desen), C. Demetrescu Mirea (pictură), Gabriel Popescu (gravură), Costin Petrescu (arta decorativă)⁷ ș. a.

Keber și-a desăvârșit studiile în străinătate (München), unde s-a specializat în pictura bisericească⁸.

Cusurile sunt întrerupte din cauza primului război mondial, fiind mobilizat în Armata Română, încorporat la Școala Militară din București, aflată atunci pe Dealul Spirii.

În anul 1920 se căsătorește cu Natalia Popescu din Târgu-Jiu, când execută prima lucrare de pictură la o biserică. Termina studiile la Școala de Arte Frumoase din București în 1923, an în care se naște fiul său, Adrian Keber⁹. Tot în acest an, Keber este autorizat de Mitropolia București să picteze biserici, executând pictura în ulei a Bisericii din Stupca (Suceava), împreună cu colegul său Traian Bilțiu Dancuși¹⁰.

O altă operă de artă, deosebit de importantă este tabloul „*Casa memorială Tudor Vladimirescu*“ ce se află la Muzeul Județean Gorj „*Alexandru Ștefulescu*“ din Târgu-Jiu.

În anul 1925 participa pentru prima dată ca artist profesionist la Salonul de Pictură din București, cu un *Portret* după chipul mamei sale, iar în 1928 picta

5 Idem, *Iosif Keber*, p. 10

6 Paul Rezeanu, *Pictori puțin cunoscuți*, Editura Alma, Craiova, 2009, p. 170.

7 Ion Mocioi, *op. cit.*, p. 13.

8***, *Pictorul Iosif Keber*, în „Gorjanul“, anul XIV, nr. 43/18 noiembrie 1937, Târgu-Jiu, p. 6.

9 Idem, *Pictorul Iosif Keber*, Editura Drim Edit, Târgu-Jiu, 2002, p. 31.

10 Idem, *Iosif Keber – Album*, p. 6.

celebrul portret în ulei pe pânză a Ecaterinei Teodoroiu, donat Colegiului Național Ecaterina Teodoroiu. Tot în această perioadă, participa la Salonul Ateneului Român din București cu un *Portret de Fată* numit și *Cap de studiu*, realizat în 1926 în ulei pe pânză.

În anul 1930 a realizat prima lucrare în frescă pe tencuială crudă, la Biserica Spirea Veche din București, iar în 1931 la Craiova, face un *Autoportret* în ulei pe pânză, rămas celebru și două icoane de referință: *Dreptul judecător* și *Maica Domnului*¹¹.

În anul 1932 Iosif Keber a restaurat pictura Bisericii Sfinții Arhangheli din Craiova. În același an, a început să construiască o casă de locuit la Târgu-Jiu pe strada 11 iunie 1848, proiectată de arhitectul Iulius Doppelreiter.

În locuința sa din municipiul Târgu-Jiu admirăm lucrările de pe pereții încăperilor, fixate într-o oarecare *neorânduială*, poate după o ordine intimă a artistului¹². La etaj, Keber avea un atelier cu luminator în acoperiș, o adevărată sală de expoziție.

Atelierul de la etajul casei maestrului, cu luminator din acoperiș și aranjament de expoziție permanentă, se pot admira tablourile în linii și culori de artă, originalitatea și valoarea artistică, într-o întinsă paletă tematică, predominând peisajul citadin și un fel de biografie a anotimpurilor de peste an¹³. Casa din Târgu-Jiu, orașul natal de care nu s-a despărțit niciodată, a fost transformată de-a lungul anilor în laboratul său de creație.

În prezent, clădirea este înscrisă Lista Monumentelor Istorice/2004, având codul GJ-IV-m-B-09479, cu statutul de monument istoric de importanță locală¹⁴.

Conform ministrului Adrian Iorgulescu, Consiliul Județean Gorj a scos la licitație în cursul anului 2007 proiectul de restaurare a imobilului în condițiile Ordonanței 34/2006, însă, până în prezent, nu s-a prezentat niciun proiectant autorizat¹⁵.

În primele luni ale anului 1933, Iosif Keber a pictat cele trei tâmpale de la Catedrala Sfântul Dumitru din Craiova, de când datează un peisaj în acuarelă *Vedere din Craiova*¹⁶.

Pictorul este împuternicit în anul 1934 de Episcopia Alba-Iulia și Sibiu să picteze în stil ortodox biserici din Ardeal, iar în 1937 realizează la Târgu-Jiu

11 *Ibidem*, p. 8.

12 Octavian Ungureanu, *Keber*, Editura Tip – Naste, Pitești, 1996, p. 24.

13 *Ibidem*, p. 40.

14 Conform documentului emis de Ministerul Culturii și Cultelor, sub semnătura ministrului Adrian Iorgulescu, la 15 aprilie 2009, ca răspuns la interperalea deputaților Marcel Romanescu și Ion Stoica.

15 *Ibidem*.

16 Ion Mocioi, *op. cit.*, p. 9.

pictura în stil ortodox a Bisericii Eroilor, la comanda Arethiei Tătărescu¹⁷. Printre proiectanții biserici s-a aflat și renumitul arhitect Iulius Doppelreiter, autorul casei lui Keber¹⁸.

Constantin Brâncuși vizitează biserica și participă la inaugurarea ei când îl numește pe Iosif Keber „*Un Puvis de Chavannes al nostru*“, adică un reformator al picturii monumentale în răsăritul Europei.

În anul 1935, Keber și-a pierdea auzul. Handicapul respectiv l-a determinat să se dedice picturii¹⁹. Astfel că, în timpul celui de-al doilea război mondial, el a continuat să picteze biserici din Vâlcea, Constanța, Gorj, să expună la saloanele oficiale, sau la celelalte mari expoziții organizate în acea vreme.

Pictorul Iosif Keber a organizat în anul 1938, după 17 ani de la prima expoziție de debut din Târgu-Jiu, prilejuită de sărbătorirea centenarului „*Tudor Vladimirescu*“, o expoziție personală de pictură, cu 57 de tablouri, la Sala Mozart din București, cu teme din Gorj și din țară. Acestea prezintă elemente etnografice, cum sunt casele caracteristice din Gorj²⁰, iar în anul 1939 pictează 20 de icoane pe tâmpla Capelei din cimitirul Sineasca din Craiova.

A restaurat pictura lui Mișu Popp de la catedrala Sfinții Voievozi din Târgu-Jiu și repictează firidele din exteriorul acesteia.

O altă lucrare importantă este cea din 1944, când realizează parțial pictura pentru tâmpla Bisericii Române din Berlin²¹.

Keber a participat la Expoziția din Craiova a Uniunii Artiștilor Plastici din 1954, dar și la Expoziția Grafică de la Sala Dalles din București cu lucrarea *Peisaj din Doicești*. Tot în acest an, pictorul a participat la Expoziția din Târgu-Jiu cu lucrările *Vedere a dealului dinspre zăvoiuul Jiului din Târgu-Jiu*, *Iarnă cu casa grădinarului din Târgu-Jiu*²², ș. a.

În anul 1955 a participat la Expoziția de Pictură de la Târgu-Jiu, unde a primit premiul I al Sfatului Popular Raional și la Expoziția Raională de la Craiova cu lucrările *Natură Statică*, *Livadă de meri înfloriți*, *Normator* și *Prune*²³, iar în 1956 a participat la expoziția Muzeului de Artă din Craiova.

Iosif Keber a pictat în 1957 tabloul dedicat răscoalei țărănești din 1907, intitulat *1907. Țăran flămând*, participând la Galeria de Artă Plastică a Artiștilor Olteni de la Craiova, dedicată anului 1907.

Acesta se pensionează un an mai târziu și devine membru referent pentru

17 *Ibidem*, p. 10.

18 Zenovie Cârlușea, Zoia Elena Deju, *Arethia Tătărescu. Marea Doamnă a Gorjului Interbelic*, Editura Măiastra, Târgu-Jiu, 2007, p. 156.

19 Paul Rezeanu, *op. cit.*, p. 172.

20 Ion Mocioi, *op. cit.*, p. 41.

21 *Idem*, *Iosif Keber*, p. 13.

22 *Ibidem*, p. 15.

23 *Ibidem*.

stilul neobizantin în Comisiunea pentru pictură bisericească de pe lângă Patriarhia Română din București²⁴.

În anul 1964 a restaurat pictura Bisericii Sfântul Dumitru din Craiova.

Iosif Keber a donat Muzeului Județean Gorj pe data de 29 septembrie 1981, 45 de tablouri²⁵.

La înființarea Muzeului de Artă din Târgu-Jiu în anul 1983, i s-a amenajat o sală de expoziție permanentă de artă plastică, de către profesorul doctor Ion Mocioi²⁶.

În anul 1985 s-a organizat la Craiova, de către Muzeul de Artă, *Expoziția personală de grafică Iosif Keber*.

Un an mai târziu, *Expoziția personală de grafică Iosif Keber* a fost organizată la Casa Sindicatelor Târgu-Jiu și Muzeul de Artă din același oraș, un an de durere pentru Iosif Keber, deoarece se stinge din viață unicul său fiu, Adrian Keber.

Marele pictor gorjean Iosif Keber se stinge din viață la 19 aprilie 1989, lucrând la șevalet. Este înmormântat în cripta familiei din cimitirul Bisericii din Vădeni (Sișești) – Târgu-Jiu.

Conform prevederilor testamentului pictorului Iosif Keber, al cărui executor testamentar a fost domnul profesor doctor Ion Mocioi, pe data de 8 decembrie 1989 au fost donate Muzeului Județean Gorj, un număr de 362 de lucrări, ce aparțin atât pictorului Keber, cât și fiului său Adrian²⁷.

În anul acesta se împlinesc 115 ani de la nașterea pictorului gorjean Iosif Keber (30 iulie 1897-19 aprilie 1989), cunoscut și ca restaurator de lăcașuri de cult.

În urma decesului pictorului, neavând moștenitori, casa în care locuia a intrat în domeniul public al județului, prin Decizia 210/1990 a Prefecturii Gorj, devenind sediul secției de Artă a Bibliotecii Județene „*Christian Tell*“, instituție aflată în subordinea Consiliului Județean Gorj²⁸.

Starea de conservare a imobilului este precară, ca urmare a neîntreținerii. Actualul întreținător, Biblioteca Județeană Gorj „*Christian Tell*“, nu a efectuat de la preluare și până în prezent, nici măcar lucrări minimale de întreținere (cum ar fi întreținerea tâmplăriei, a gardului împrejmuitor), invocând lipsa fondurilor, ba chiar plângându-se în presă că „... *din cauza statutului de monument istoric*

24 *Ibidem*.

25 Conform registrului de inventar al bunurilor culturale mobile din patrimoniul Muzeului Județean Gorj „*Alexandru Ștefulescu*“.

26 Idem, *Iosif Keber-Album*, p. 18.

27 Conform registrului de inventar al bunurilor culturale mobile din patrimoniul Muzeului Județean Gorj „*Alexandru Ștefulescu*“.

28 Conform documentului emis de Ministerul Culturii și Cultelor, sub semnătura ministrului Adrian Iorgulescu, la 15 aprilie 2009, ca răspuns la interperalea deputaților Marcel Romanescu și Ion Stoica.

nu pot face nimic ²⁹.

Casa memorială Iosif Keber, găzduiește în prezent un număr de șase mii de volume de artă, ce aparțin Bibliotecii Județene Gorj „*Christian Tell*“, ea fiind și un centru de atracție turistică, datorită ingeniozității cu care a fost ridicată de către arhitectul Iulius Doppelreiter. Interiroul casei a fost pictat de însuși Iosif Keber.

29 *Ibidem*.